

โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
“แนวทางการพัฒนากระบือพันธุ์ดีในจังหวัดอุทัยธานี”

หลักการและเหตุผล :

กระบือเป็นสินค้าสำคัญของจังหวัดอุทัยธานี ส่งไปจำหน่ายทั่วประเทศ ปี ๒๕๖๕ มีเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือจำนวน ๒,๘๓๓ รายกระบือ ๓๑,๓๔๙ ตัว ผลผลิตกระบือรวม ๑๐,๔๑๔ ตัว มูลค่ารวม ๔๑๕.๐๕ ล้านบาทต่อปี ประกอบด้วยมูลค่าจากกระบือสวยงาม ๘๕.๑ ล้านบาท จากการจำหน่ายกระบือ ๘๕๑ ตัว (เฉลี่ยราคาจำหน่าย ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อตัว ที่กระบืออายุ ๑๘ เดือน น้ำหนักตัว ๓๕๐ กิโลกรัม) และมูลค่าจากกระบือทั่วไป ๓๒๙.๙๕ ล้านบาท จากการจำหน่ายกระบือ ๙,๔๒๗ ตัว (เฉลี่ยราคาจำหน่าย ๑๐๐ บาทต่อกิโลกรัม ที่กระบืออายุ ๑๘ เดือน น้ำหนักตัว ๓๕๐ กิโลกรัม) หากมีการพัฒนาและปรับปรุงสายพันธุ์กระบือให้ดีขึ้น ก็จะเพิ่มมูลค่าการซื้อขายที่สูงขึ้น โดยเฉพาะกระบือลุ่มน้ำสะแกกรังหรือกระบือในจังหวัดอุทัยธานีมีลักษณะลำตัว สูงใหญ่ ยาว มีกล้ามเนื้อมาก โทไว นิสัยดีเลี้ยงง่าย และเชื่อว่ามีเชื้อพันธุ์กระบือป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งตั้งแต่ในอดีต ทั้งนี้กระบือจัดเป็นสินค้าเกษตรที่มีความสำคัญ ๑ ใน ๓ ของจังหวัดอุทัยธานี ดังนั้น เกษตรกรในจังหวัดอุทัยธานีจึงให้ความสำคัญในการปรับปรุงพันธุ์กระบือด้วยวิธีการผสมเทียมโดยใช้น้ำเชื้อแช่แข็งจากกระบือพ่อพันธุ์ดี ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๖ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุทัยธานีได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากโครงการนี้ ๑,๘๙๒,๕๐๐ และ ๑,๑๓๑,๘๐๐ บาท โดยมีเกษตรกรเป้าหมาย ๒๕๐ และ ๒๖๐ ราย ซึ่งยังไม่ครอบคลุมเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือในจังหวัดอุทัยธานี

แนวทางการปรับปรุงพันธุ์กระบือลุ่มน้ำสะแกกรัง มี ๒ วิธี คือ

๑. พัฒนาปรับปรุงพันธุ์ด้วยการใช้พ่อพันธุ์คุมฝูง โดยคัดเลือกพ่อพันธุ์ที่มีโครงสร้างสูงใหญ่

๒. พัฒนาปรับปรุงพันธุ์ด้วยวิธีการผสมเทียมโดยใช้น้ำเชื้อกระบือที่มีชื่อเสียง ซึ่งในปัจจุบันได้รับความนิยมมากขึ้นประกอบกับการเลี้ยงกระบือในปัจจุบันเป็นการเลี้ยงแบบประณีต จึงทำให้เกษตรกรสามารถจับสัตว์ได้แม่นยำมากขึ้น จึงสามารถเลือกน้ำเชื้อที่ต้องการได้

ข้อดีของการผสมเทียม คือ

๑. เกษตรกรไม่จำเป็นต้องมีพ่อพันธุ์ที่มีราคาสูง เป็นการลดค่าใช้จ่าย แต่ยังสามารถปรับปรุงพันธุ์จากการใช้น้ำเชื้อพ่อที่ต้องการในการผสมพันธุ์

๒. สามารถกระจายพันธุ์กรรมของสัตว์พันธุ์ดี/เป็นที่ต้องการ ได้อย่างรวดเร็ว

๓. ลดปัญหาในการเกิดโรคติดต่อในระหว่างการเคลื่อนย้ายไปยังสถานที่ต่างๆ เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย โรคล้มปัสกิ้น เป็นต้น

๔. ลดความเสี่ยงในการเกิดโรคติดต่อทางระบบสืบพันธุ์ และคุณภาพน้ำเชื้อของพ่อพันธุ์

ทั้งนี้กรมปศุสัตว์ แนะนำให้เกษตรกรใช้น้ำเชื้อแช่แข็งของพ่อพันธุ์ที่ผลิตจากศูนย์น้ำเชื้อมาตรฐาน เนื่องจากพ่อพันธุ์ดังกล่าวต้องผ่านการตรวจโรคที่สามารถติดต่อทางระบบสืบพันธุ์ โรคทางพันธุกรรม และมีการตรวจคุณภาพน้ำเชื้อ ซึ่งหากเป็นการผสมโดยใช้พ่อพันธุ์จะไม่มีการตรวจลักษณะเหล่านี้

วัตถุประสงค์ :

๑. อนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงพันธุ์ และเพิ่มจำนวนกระบือพันธุ์ดี

๒. เพิ่มมูลค่าผลผลิต ลดต้นทุน และสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร

กลุ่มเป้าหมาย :

บุคลากรในสังกัดสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๔๓ ราย

สถานที่ : หอประชุมทรงเสด็จ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุทัยธานี

ระยะเวลา :

ตุลาคม ๒๕๖๖ – กันยายน ๒๕๖๗

วิธีการดำเนินงาน :

๑. กิจกรรมเสวนาแนวทางการอนุรักษ์ ปรับปรุงพันธุ์กระบือ และการฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้
  - ๑) กิจกรรมย่อย เสวนาแนวทางการอนุรักษ์ ปรับปรุงพันธุ์กระบือ การตลาด และเครือข่ายผู้บริโภค
  - ๒) กิจกรรมย่อย ฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอาหารสัตว์ การดูแลสุขภาพสัตว์และการพัฒนาอาชีพการผลิตพืชอาหารสัตว์จำหน่าย
๒. กิจกรรมพัฒนาการผลิตกระบือคุณภาพดีโดยวิธีการผสมเทียม

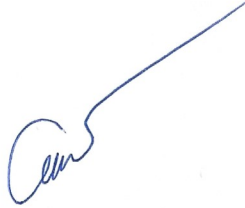
งบประมาณ :

ไม่ใช้งบประมาณ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ :

บุคลากรในสังกัดสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๔๓ ราย ได้รับองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน

ผู้เสนอโครงการ

(นายอนันต์ภัทร์ แสงขำ)

เจ้าพนักงานสัตวบาลปฏิบัติงาน

ผู้เห็นชอบโครงการ

(นายเวทิตว์ กอบเกตกรรม)

เจ้าพนักงานสัตวบาลอาวุโส

หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศการปศุสัตว์

ผู้อนุมัติโครงการ

(นายสมพล ไวปัญญา)

ปศุสัตว์จังหวัดอุทัยธานี